

Kunnskapsdepartementet  
[postmottak@kd.dep.no](mailto:postmottak@kd.dep.no)

Deres ref: 201104525/SRM

Vår ref: AFi/GTA

Dato:19.12. 2011

## **Høring – forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven**

Skolenes landsforbund viser til høringsnotat av 04.10.11, der Kunnskapsdepartementet ber om forslag til endring av opplæringsloven og privatskoleloven.

Forslagene tar sikte på:

- Å innføre nasjonale bestemmelser om lærertetthet i grunnskolen
- Å innføre lovbestemmelser som klargjør at skoleeier kan organisere særskilte innføringstilbud for nyankomne minoritetsspråklige elever
- Innføre lovbestemmelser om opplæring ved behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

## **Nasjonal bestemmelse om lærertetthet i grunnskolen (høringens kap.2)**

I Soria-MoriaII-erklæringen varslet regjeringen at det var en prioritert oppgave å få en slik minste ressursnorm på plass i inneværende stortingsperiode. Skolenes landsforbund har sett fram til at dette skulle materialisere seg i konkrete forslag, og er godt fornøyd med at dette nå (endelig) foreligger. En nasjonal minste ressursnorm er et viktig og nødvendig grep for å understøtte skolens bidrag til sosial utjevning.

Skolenes landsforbund viser til departementets 2 modeller med 3 ulike nivåer (eksempler) for hver modell.

Skolenes landsforbund registrerer at begge modellene/eksempelene tar utgangspunkt i GSI, -gruppestørrelse 2. Dette medfører at ressursberegningen tar utgangspunkt i forholdet mellom elevtimer og lærertimer i ordinær undervisning. Forbundet mener at dette er svært viktig, siden alternativet med å ta utgangspunkt i det totale timetallet, inklusive spesialundervisning og særskilt norskopplæring, ville føre til utilsiktede forskjeller mellom skoler/kommuner med ulike behov for spesialundervisning særskilt norskopplæring.

Beregning på skolenivå eller kommunenivå

Det presenteres som nevnt 2 modeller for ressursberegningen.

Modell 1 medfører at ressursene beregnes ut fra gjennomsnittlig gruppestørrelse *på den enkelte skole*.

Modell 2 medfører at ressursene beregnes ut fra gjennomsnittlig gruppestørrelse i *alle kommunens skoler*.

Skolenes landsforbund mener at Modell 1 må legges til grunn for ressursberegningen. Skolenes landsforbund viser til departementets egen påpekning om at det vil « *være et mål som er reelt og synlig for elever, foreldre og lærer* ». Forbundet er imidlertid ikke avvisende til at kommunen kan omfordele mellom skoler der det foreligger et særskilt og dokumentert behov, og forutsatt at ressursnivået er beregnet etter modell 1.

## 6 alternative nivåer

Skolenes landsforbund viser til de 3 ulike nivåer (eksempler) innen hver modell, og der eksemplene tar utgangspunkt i stigende elevtall per beregnet gruppe etter elvenes alder (dvs. lavest på barnetrinnet og høyest på ungdomstrinnet).

Alle eksemplene i begge modellene medfører at det blir behov for noen nye lærerstillinger. Behovet spenner fra mindre enn en ny lærerstilling i gjennomsnitt per kommune (modell 2, eksempel 1) til om lag seks nye lærerstillinger i gjennomsnitt per kommune (modell 1, eksempel 3).

Som det framgår over går Skolenes landsforbund inn for modell 1. Innenfor denne modellen, og av de eksemplene departementet legger opp til, mener forbundet at kun eksempel 3 vil kunne ha særlig merkbare virkninger. Det lavere ambisjonsnivået i de andre eksemplene vil nærmest ha symbolsk virkning. Et ytterligere argument for eksempel 3 er at ressursnivået beregnes likt for ungdomstrinnet og mellomtrinnet. Vi viser her til Stortingsmelding 22 som beskriver de særlige utfordringene som ungdomstrinnet står over for med hensyn til sviktende motivasjon blant elevene og behov for tett oppfølging – og ikke minst til behovet for å gjøre opplæringa mer praktisk og variert.

Høringsnotatet drøfter inngående hvor vidt det vil være mulig å få kvalifiserte søkere til de nye lærerstillingene som det blir behov for. Skolenes landsforbund er sammen med LO partnere i GNIST-samarbeidet, der hovedaktiviteten har vært å styrke søkningen til lærerutdanningene. De GNIST-initierte kampanjene har bidratt til å øke søkningen vesentlig, slik at antallet nyutdannede lærere vil vise en god økning allerede om et par år.

Skolenes landsforbund viser til markedsundersøkelsen «Reservestyrken» av lærere Kunnskapsdepartementet har gjennomført. Undersøkelsen viser at det ikke er mangel på godkjente lærerutdannede, men snarere at læreryrket og lærerens rolle oppleves maktesløs og noe meningsløs, men også tidkrevende og tvangspreget i arbeidssituasjonen. Det viser seg at møtet med læreryrket og lærerrollen ikke står til forventningene, og ender dermed med at mange velger å forlate læreryrket. Mange av disse kan komme tilbake til skolen dersom forholdene legges til rette for det.

## Maksimal reell gruppestørrelse

Departementets forslag innebærer en gjennomsnittsberegning, og dermed ikke noe tak på hvor mange elever det faktisk kan være i den enkelte klasse/gruppe. Dette skal fortsatt være en konkret vurdering av om klassestørrelsen er pedagogisk og sikkerhetsmessig forsvarlig. Forsvarlighetsprinsippet ble innført da Bondevikregjeringen i 2003 opphevet grensene for maksimal klassestørrelse.

Skolenes landsforbund vil uttrykke skuffelse over at en gjeninnføring av et slikt maksimaltall, ikke inngår som et ledd i departementets forslag til ressursnorm.

Forbundet vil samtidig peke på behovet for en ressursnorm også i videregående skole.

## **Innføringstilbud til nyankomne minoritetsspråklige elever (høringens kap.3)**

Skolenes landsforbund støtter lovforslaget som klargjør at skoleeier kan tilby særskilte innføringstilbud til nyankomne minoritetsspråklige elever i grunnskolen og i videregående opplæring.

Med bakgrunn i Østberg – utvalget sin utredning 1.juni 2010 NOU 2010:7

*mangfold og mestring*, kommer departementet frem til nødvendigheten av tydeligere retningslinjer for hvordan opplæringen for nyankomne minoritetsspråklige barn, unge og voksne organiseres.

Østberg – utvalget har vurdert ulike modeller for innføringstilbud, og har sett både på innføringsklasser og innføringsskoler. Østberg – utvalget antar at et innføringstilbud bør vare i ett år. Imidlertid antar departementet at det kan være behov for noe fleksibilitet. Det vises til at departementet mener det er kun i særskilte tilfeller eleven skal gå i innføringstilbud utover et år og da inntil halvannet år.

Skolenes landsforbund støtter departementet forslaget til lovtekst.

Skolenes landsforbund støtter imidlertid ikke departementets argumenter om at eleven som benytter seg av innføringstilbudet må bruke av retten sin på tre års heltid videregående opplæring, og med mulighet for to år ekstra for elever som har rett til særskilt språkopplæring § 3-12. Skolenes landsforbund deler

Østberg – utvalgets syn på at innføringstilbudet i videregående opplæring må regnes som 0år..

## **Opplæring ved behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) (høringens kap.4)**

Opplæringsloven har ikke bestemmelser som særskilt regulerer opplæringa til elever med behov for alternative og supplerende kommunikasjonsformer. Opplæringsloven inneholder generelle bestemmelser som gjelder alle elever, også elever med behov for ASK. §1-3 første ledd skal opplæringa tilpasses den enkelte elevs evner og forutseninger. Videre sier § 5-1 at elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til individuell spesialundervisning. § 5-1 omfatter også utstyr som er nødvendig for å gjennomføre spesialundervisningen. Det gjelder særskilt tilpassede hjelpemidler/læremidler.

Avsnitt 4 der opplæring spesielt organisert for voksne er regulert i opplæringsloven

Kapittel 4A som skal være tilpasset den voksnes behov, jf. Opplæringsloven §4A-1 siste punktum.

Departementet vil understreke at god oppdatert kompetanse om ASK er avgjørende for å sikre et godt opplæringstilbud for dem som har store kommunikasjonsvansker som følge av helt eller delvis manglende tale. Departementet vil også tydeliggjøre dagens rettigheter i lovverket.

Elever som har behov for ASK er sikret rett til innlæring og bruk av ASK gjennom bestemmelsene om tilpasset opplæring og spesialundervisning. Departementet foreslår at det innføres tilsvarende bestemmelser for voksne som får opplæring spesielt organisert for voksne etter lovens kapittel 4A og for elever i private skoler godkjent privatskoleloven.

Skolenes landforbund støtter forslaget om å innføres en egen bestemmelse i opplæringsloven der det fastslås at elever som har rett til spesialundervisning, har rett til nødvendig innlæring av alternativt supplerende kommunikasjon.

Skolenes landsforbund henstiller til departementet om at retten til opplæring må følges opp av statlige midler uavhengig av kommunal økonomi. Retten bør også være for dem som trenger videregående opplæring. Hørselshemmede bør ha den samme retten til alternative og supplerende kommunikasjonsformer (ASK) også i videregående opplæring. Alt for mange av de hørselshemmede klarer ikke å tilegne seg den kunnskapen som gjennomgås i ordinær undervisning på videregående skoler. Resultatet blir at denne gruppen vil ha problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet.

Med vennlig hilsen  
Skolenes landsforbund

Stein Grøtting/s/  
Leder

Gro Tove Andersen/s/  
Forbundssekretær